PRZEMYSŁAW DĘBOWIAK* | UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI

Odmiana portugalskich imion w języku polskim

Słowa kluczowe: antroponimia, adaptacja obcych imion, język portugalski, język polski, polska fleksja nominalna.

https://doi.org/10.31286/JP.001069

1. Wstęp

Odmiana cudzoziemskich imion i nazwisk przez przypadki w polszczyźnie nie jest łatwym zadaniem, zwłaszcza gdy pochodzą one z języków o odległym od polskiego systemie fonologicznym i różnej fonotaktyce, a także nieintuicyjnej dla osób polskojęzycznych pisowni. Dawna tradycja nakazywała polszczenie obcych antroponimów przez tłumaczenie imion oraz asymilację nazwisk zgodnie z ich oryginalnym brzmieniem, stąd przez pewien czas funkcjonowały w naszym piśmiennictwie takie formy, jak np. *Jan Jakub Russo* czy *Honoriusz Balzak* (fr. *Jean-Jacques Rousseau*, *Honoré de Balzac*), a wiele z nich pozostaje w powszechnym użyciu do dziś, por.:

Krzysztof Kolumb (łac. *Christophorus Columbus* < wł. *Cristoforo Colombo* / hiszp. *Cristóbal Colón*);
Ferdynand Magellan (łac. *Ferdinandus Magellanus* < port. *Fernão de Magalhães*);
Marcin Luter (niem. *Martin Luther*);
Jan Sebastian Bach (niem. *Johann Sebastian Bach*);
Karol Darwin (ang. *Charles Darwin*);
Jerzy Waszyngton (ang. *George Washington*).

Mimo że taka adaptacja nie stanowiła bezwyjątkowej reguły (por. np.: *Richelieu*, *Schiller*, *Goethe*, *Kierkegaard*), dzięki niej łatwiej było nie tylko posługiwać się w mowie i piśmie imionami oraz nazwiskami ważnych osobistości świata polityki, kultury i nauki, ale także rozpowszechniać je wśród osób niewładających językami obcymi[1].

Z czasem jednak zaczęto preferować formy oryginalne, których użycie zalecane jest współcześnie:

* przemyslaw.debowiak@uj.edu.pl; ORCID: 0000-0002-6302-9391

1 O dyskusjach, jakie się na ten temat wywiązały w polskim środowisku językoznawczym, piszą zwięźle Izabela i Jerzy Bartmińscy (1978: 96–103).

> Imiona osób nam współczesnych powinniśmy pisać w oryginalnej postaci graficznej, nawet wówczas, gdy te imiona mają polskie odpowiedniki […]. Nie dotyczy to jedynie imion używanych w językach stosujących alfabet inny niż łaciński; w takich wypadkach, zależnie od potrzeb, stosujemy transkrypcję lub transliterację. Wyjątek robimy dla imion osób, które działały lub rozpoczęły działalność przed XX wiekiem […] (WSO PWN: 96, reguła nr [238]).

Takie podejście pozwala lepiej oddać pierwotny zapis i brzmienie cudzoziemskich imion i nazwisk, lecz zarazem nastręcza szeregu trudności związanych z koniecznością ich podstawowej adaptacji do polskiego systemu fonologicznego (wymowa) i morfologicznego (odmiana przez przypadki), a co za tym idzie – również pisowni. Z pomocą w ustaleniu zasad posługiwania się obcymi antroponimami przychodzą autorzy *Wielkiego słownika poprawnej polszczyzny PWN* (WSPP PWN: 1575–1581, 1612–1623) oraz *Wielkiego słownika ortograficznego PWN* (WSO PWN: 94–118), którzy podpowiadają, jak należy odmieniać imiona i nazwiska m.in. angielskie, francuskie, niemieckie, włoskie, węgierskie, a także z innych języków słowiańskich.

We współczesnych polonistycznych opracowaniach normatywnych niełatwo odnaleźć zalecenia w zakresie asymilacji imion i nazwisk portugalskich[2]. Tłumaczy się to brakiem na tyle trwałych i silnych historycznych kontaktów kulturowych, politycznych czy handlowych Polaków z Portugalczykami, Brazylijczykami i przedstawicielami innych nacji portugalskojęzycznych, by miała się zrodzić taka potrzeba. W zglobalizowanym świecie rzeczywistość portugalskojęzyczna w rozmaitych odsłonach coraz wyraźniej zaznacza wszakże swoją obecność w polskim obiegu, nie tylko za sprawą brazylijskich telenowel (*Niewolnica Isaura*) czy portugalskich piłkarzy i trenerów (Cristiano Ronaldo, Luís Figo, Fernando Santos), ale także stale rosnącej liczby przekładów literatury portugalskojęzycznej (portugalskiej, brazylijskiej, mozambijskiej, angolskiej) na język polski, obecności artystów, zwłaszcza muzyków (Amália Rodrigues, Ana Moura, Salvador Sobral), wreszcie polityków (António Guterres, António Costa, Marcelo Rebelo de Sousa) i przedsiębiorców (Jerónimo Martins[3]). Za przybliżanie Polakom imion i nazwisk tych osób odpowiadają dziennikarze, popularyzatorzy i ludzie kultury, nauki i sztuki, komentatorzy, politycy oraz przedstawiciele innych profesji, którzy

2 Krótka odpowiedź Jana Grzeni (2013) na zapytanie czytelnika skierowane do Poradni Językowej PWN oferuje ostrożne rozstrzygnięcie jedynie w niewielkim zakresie. Różne opracowania uwzględniają portugalskie nazwy osobowe w następującym wymiarze:
– *Nazwiska obce w języku polskim* (Bartmińska, Bartmiński 1978): 13 nazwisk;
– *Słownik wymowy i odmiany nazwisk obcych* (Bartmińska, Bartmiński 1992): 21 nazwisk;
– *Słownik nazw własnych* (Grzenia 1998): imiona i nazwiska pięciu osób z Portugalii i Brazylii (Luís Vaz de Camões, Ferdynand Magellan, Antonio Salazar, Vasco da Gama, Heitor Villa-Lobos) oraz pseudonim Pele (wszystkie formy w pisowni oryginalnej);
– *Mały słownik odmiany nazw własnych* (Cieślikowa (red.) 2002): dwa nazwiska (Salazar i Saramago);
– WSO PWN: imiona i nazwiska garści osób z Portugalii i Brazylii (m.in.: Paulo Coelho, Manuel Deodoro da Fonseca, Ferdynand Magellan, Fernando Pessoa, Antonio de Oliveira Salazar, José Saramago, Vasco da Gama, Heitor Villa-Lobos) oraz pseudonim Pele (wszystkie formy w pisowni oryginalnej).
Ponadto niektóre w powyższych opracowań zawierają uproszczone zasady czytania wybranych liter portugalskiego alfabetu oraz ich połączeń (Bartmińska, Bartmiński 1978: 206–207; 1992: 226–227; Grzenia 1998: 43–44).

3 Wprawdzie mowa o postaci historycznej (z XVIII wieku), ale jej nazwisko dało nazwę przedsiębiorstwu, które jest obecne na polskim rynku współcześnie jako właściciel popularnej marki Biedronka.

w znakomitej większości nie znają języka portugalskiego. Co więcej, nawet osoby władające portugalszczyzną – m.in. tłumacze – mają wątpliwości co do adaptacji portugalskich antroponimów w języku polskim, ponieważ nie istnieją w tym zakresie żadne wytyczne[4]. Tymczasem ich odmiana, choć zasadniczo zgodna z regułami obowiązującymi np. dla języka niemieckiego, ujętymi we wspomnianym już WSPP PWN czy *Zasadach pisowni i interpunkcji polskiej* (RJP 2024: 52–56), nie jest oczywista, gdyż portugalska pisownia w dużej mierze nie odzwierciedla wymowy i nie jest dla osoby polskojęzycznej intuicyjna.

Brak spójnych zasad ilustruje kilka przykładów różnej odmiany tych samych portugalskich imion zaczerpniętych z polskich internetowych serwisów prasowych i kulturalnych[5]:

– *Cristiano Ronaldo* w dopełniaczu:

Portugalia ogłosiła kadrę na Euro 2024. Jest decyzja ws. C r i s t i a n o Ronaldo![6];

Choć nie raz widzieliśmy go we łzach, płacz C r i s t i a n a Ronaldo na mistrzostwach Europy wywołał lawinę komentarzy[7];

– *Fernando Santos* w miejscowniku:

Przedstawiamy nowe fakty o F e r n a n d o Santosie[8];

Michał Probierz musiał posprzątać po F e r n a n d z i e Santosie[9];

– *José Saramago* w dopełniaczu/bierniku (formy obu przypadków powinny być takie same):

Zapiski J o s é Saramago odnalezione w starym komputerze[10];

Podpatrywała J o s é g o Saramago, jednego ze swych ulubionych autorów, i zaciekawiły ją jego blogowe wpisy[11].

Ten sam problem dotyczy również portugalskich nazwisk, którym – przez wzgląd na objętość materiału – zostanie poświęcone odrębne opracowanie.

4 Potrzebę określenia zasad dostrzegła m.in. Zuzanna Brzezińska, która w 2016 roku obroniła na Uniwersytecie Jagiellońskim pracę licencjacką pt. *„Bramka strzelona przez…" – a declinação dos nomes e apelidos portugueses na língua polaca* (Brzezińska 2016). Problemem odmiany w polszczyźnie imion i nazwisk z różnych języków romańskich zajęło się w ostatnich latach również kilkoro polskich badaczy (Nowakowska-Głuszak 2016 – hiszpańskiego; Słapek 2019 – włoskiego; Sasor 2021 – katalońskiego).

5 Wszystkie strony odwiedziłem 14 października 2024 roku. Cytaty przytaczam w postaci oryginalnej, jedynie rozstrzelenia pochodzą ode mnie.

6 https://www.sport.pl/pilka/7,64946,30992259,portugalia-oglosila-kadre-na-euro-2024-jest-decyzja-ws-cristiano.html.

7 https://www.vogue.pl/a/chlopaki-tez-placza-mezczyzni-juz-wiedza-ze-nie-musza-zawsze-byc-silni.

8 https://przegladsportowy.onet.pl/pilka-nozna/reprezentacja-polski/odrazajacy-jak-fernando-santos-przedstawiamy-nowe-fakty-o-bylym-selekcjonerze/eyc6m8s.

9 https://sport.interia.pl/pilka-nozna/news-to-juz-koniec-fernando-santos-stracil-posade-pracowal-tam-kr,nId,7449305.

10 https://wyborcza.pl/7,75517,23633109,zapiski-jose-saramago-odnalezione-na-starym-komputerze-dowiemy.html.

11 https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/do-ostatniego-slowa/.

Przedmiotem niniejszego artykułu jest zatem sformułowanie propozycji zasad adaptacji fonetyczno-fonologicznej i morfologicznej portugalskich imion osób w języku polskim na przykładzie 248 imion żeńskich i męskich najczęściej używanych w Portugalii[12]. Każdy antroponim opatrzony jest transkrypcją w Międzynarodowym Alfabecie Fonetycznym w celu zilustrowania jego oryginalnego brzmienia (zgodnie z normą lizbońską) oraz sugerowanej spolszczonej wymowy. Z powodu znacznych różnic fonetyczno-fonologicznych między europejską a pozaeuropejskimi odmianami portugalszczyzny (w szczególności brazylijską) niniejszy tekst uwzględnia wyłącznie tę pierwszą.

2. Krótko o portugalskiej wymowie dla osób polskojęzycznych

Na dokładny opis choćby części prawideł portugalskiej wymowy nie wystarczyłoby w niniejszym artykule miejsca; nie jest to zresztą konieczne do osiągnięcia założonego celu. W ramach przykładu – dla osoby polskojęzycznej nieznającej języka portugalskiego, a pragnącej posłużyć się portugalskim imieniem, nieistotne będą różnica między samogłoskami półotwartymi a półzamkniętymi (/ɛ/ versus /e/, /ɔ/ versus /o/) czy szczegółowe instrukcje dotyczące sposobu wymawiania spółgłoski bocznej półotwartej podniebiennej /ʎ/[13]. Wystarczy odnieść się do dwóch zjawisk obecnych w fonetyce europejskiej odmiany portugalszczyzny, które nie są zaznaczane w pisowni, a mają istotny wpływ na wymowę portugalskich imion, przez co – w moim przekonaniu – należy je uwzględniać również w wersji spolszczonej (przynajmniej w mianowniku).

Pierwszym z nich jest podwyższenie artykulacji samogłosek ustnych, które występują w sylabach nieakcentowanych. Dotyczy ono wszystkich samogłosek, zarówno przed-, jak i poakcentowych[14], choć jest od niego również sporo wyjątków, najczęściej uzasadnionych historycznie. W praktyce wygląda to następująco:

– samogłoski /a/ i /ɐ/ (<a>) wymawia się jak [ɐ] (podobnie do polskiego alofonu kombinatorycznego w formach *sianie*, *dzisiaj*)[15], np.: *Maria* [mɐˈrɨɐ], *Catarina* [kɐtɐˈrɨnɐ];

– samogłoski /ɛ/ i /e/ (<e>) wymawia się jak [ɨ] (polskie *typ*, *mysz*), np.: *Jorge* [ˈʒɔɾʒɨ], *Celeste* [sɨˈlɛʃtɨ];

– samogłoski /ɔ/ i /o/ (<o>) wymawia się jak [u], np.: *José* [ʒuˈzɛ], *Marco* [ˈmaɾku].

Nieakcentowane samogłoski wysokie /i/ (<i>) i /u/ (<u>) naturalnie nie ulegają podwyższeniu i co do zasady wymawiane są identycznie zarówno w sylabie akcentowanej, jak i nieakcentowanej. Akcent nie ma również wpływu na wymowę wszystkich pięciu samogłosek nosowych (/ɐ̃/, /ẽ/, /ĩ/, /õ/, /ũ/, zapisywanych na różne sposoby).

12 Listę imion sporządziłem na podstawie rejestru imion obywateli Portugalii nadawanych w ostatnich trzech latach, dostępnego na stronie internetowej Instytutu Rejestrów i Notariatu (Instituto dos Registos e do Notariado) podległego portugalskiemu Ministerstwu Sprawiedliwości (IRN 2024), a także spisów i rankingów zamieszczonych na blogu internetowym *Nomes e mais Nomes* (Lopes 2009–) oraz własnych doświadczeń i obserwacji.

13 Osoby zainteresowane odsyłam do rozdziału *Wymowa. Pronúncia* trzeciej części podręcznika *Portugalski w tłumaczeniach. Gramatyka* (Dębowiak 2021: 6–11).

14 W brazylijskiej odmianie portugalszczyzny takiej redukcji ulegają tylko samogłoski poakcentowe.

15 Jako że samogłoska ta nie ma statusu fonemu w polskim systemie fonologicznym, w niniejszym artykule postuluję jej spolszczenie do samogłoski /a/.

Drugie zjawisko dotyczy cofnięcia miejsca artykulacji spółgłoski przedniojęzykowo-zębowej /s/ (<s>) do zadziąsłowej [ʃ], kiedy stoi ona na końcu sylaby przed spółgłoską bezdźwięczną lub w wygłosie absolutnym[16]. Powoduje ono charakterystyczne szeleszczące brzmienie, z którym często utożsamiana jest europejska odmiana portugalszczyzny, np.: *Francisco* [frɐ̃ˈsiʃku], *Carlos* [ˈkaɾluʃ], *Inês* [iˈneʃ].

Ponadto warto wspomnieć, że w języku portugalskim wyrazy – w tym imiona – mogą mieć akcent oksytoniczny, paroksytoniczny (domyślnie sugerowany zapisem) lub proparoksytoniczny. Rozpoznanie miejsca akcentu możliwe jest dzięki bogato stosowanym znakom diakrytycznym (akutowi, cyrkumfleksowi lub tyldzie) oraz znajomości kilku reguł portugalskiej ortografii (akcent na ostatnią sylabę „ściągają" litery samogłoskowe <i> i <u> oraz spółgłoskowe <l>, <r> i <z>).

I. i J. Bartmińscy (1978: 51–53) przytaczają trzy możliwości fonetycznej realizacji nazwisk obcych: (1) wymowa oryginalna, (2) polonizacja doliterowa (czytanie obcego zapisu zgodnie z zasadami polskiej pisowni), (3) częściowa polonizacja wymowy na podstawie oryginalnego brzmienia nazwiska i uwzględniająca możliwość jego przybliżonej reprodukcji w polskim systemie fonologicznym. Jednocześnie autorzy opowiadają się za stosowaniem tej ostatniej jako najwłaściwszej – i jest to również zasada nadrzędna przyjęta w niniejszym artykule, można ją bowiem z powodzeniem stosować także w przyswajaniu obcych imion.

Zaadaptowane do polszczyzny portugalskie imiona w mianowniku pozostają zatem możliwie niezmienione w piśmie i w mowie (z uwzględnieniem specyfiki polskiego systemu fonologicznego), tj. zachowane są wszystkie znaki diakrytyczne (a wraz z nimi akcent wyrazowy na pierwszą, drugą lub trzecią sylabę od końca) oraz oryginalna pisownia głosek – również w przypadkach, w których głoski te można by oddać wiernie zgodnie z zasadami polskiej ortografii (np. port. -<s> [ʃ] jako pol. -<sz>). W proponowanych spolszczeniach nie uwzględniono podwyższenia artykulacji samogłosek w pozycji przedakcentowej jako mniej intuicyjnej, natomiast pozostawiono je w pozycji poakcentowej w ostatniej sylabie dla samogłosek [ɨ] (<e>) oraz [u] (<o>), do czego osoby polskojęzyczne stosunkowo szybko są w stanie się przyzwyczaić. Z kolei w przypadkach zależnych zachowane są wszystkie znaki diakrytyczne, lecz akcent wyrazowy przesuwa się na typową dla polszczyzny przedostatnią sylabę (chyba że ich formy są tożsame z formą mianownika).

3. Imiona żeńskie

Poniżej przedstawiono propozycję adaptacji 118 najpopularniejszych w Portugalii imion żeńskich.

3.1. Imiona odmienne

Wszystkie imiona żeńskie zakończone na -<a> (port. -[ɐ]) ulegają spolszczeniu (pol. -[a]) i się odmieniają.

16 Dodatkowo w pozycji przed spółgłoską dźwięczną dochodzi do udźwięcznienia do [ʒ], które nie występuje w zgromadzonym tu materiale (por. jednak *Lisboa* [liʒˈboɐ], *Israel* [iʒɾɐˈɛɫ]).

3.1.1. Imiona zakończone na -<la>

W imionach zakończonych na -<la> nie zachodzą na poziomie graficznym żadne zmiany formalne tematu w przypadkach zależnych (tab. 1). Por. np. odmianę polskiego imienia *Kamila*.

Tabela 1. Imiona żeńskie zakończone na -<la>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	POLSKIE FORMY FLEKSYJNE (WZÓR)
Manuela	[mɐˈnwɛlɐ]	[manuˈɛla]	*Manueli* (D, C, Ms), *Manuelę* (B), *Manuelą* (N), *Manuelo* (W)
Gabriela	[ɡɐˈbɾjɛlɐ]	[ɡaˈbrʲjɛla]	
Daniela	[dɐˈnjɛlɐ]	[daˈɲɛla]	
Anabela	[ɐnɐˈbɛlɐ]	[anaˈbɛla]	
Gisela	[ʒiˈzɛlɐ]	[ʒʲiˈzɛla]	
Camila	[kɐˈmilɐ]	[kaˈmʲila]	
Paula	[ˈpawlɐ]	[ˈpawla]	
Carla	[ˈkaɾlɐ]	[ˈkarla]	

3.1.2. Imiona zakończone na -<na>, -<ma>, -<pa>, -<ta>, -<da>, -<ca>, -<ga>, -<ra>, -<ssa>, -<ça>

Tabela 2 zawiera imiona zakończone na -<na>, -<ma>, -<pa>, -<ta>, -<da>, -<ca>, -<ga>, -<ra>, -<ssa>, -<ça>, gdzie dochodzi do zmian w zapisie końcówki tematu w niektórych przypadkach zależnych w ślad za obocznościami w wymowie: [n] ~ [ɲ] (jak w pol. *Lucyna*), [m] ~ [mʲ] (pol. *mama*), [p] ~ [pʲ] (pol. *szopa*), [t] ~ [tɕ] (pol. *Dorota*), [d] ~ [dʑ] (pol. *Magda*), [k] ~ [ts] (pol. *Weronika*), [g] ~ [dʑ] (pol. *Jadwiga*), [r] ~ [ʒ] (pol. *Barbara*), [s] ~ [ɕ] (pol. *Teresa*).

Tabela 2. Imiona żeńskie zakończone na -<na>, -<ma>, -<pa>, -<ta>, -<da>, -<ca>, -<ga>, -<ra>, -<ssa>, -<ça>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	POLSKIE FORMY FLEKSYJNE (WZÓR)
Ana	[ˈɐnɐ]	[ˈana]	*Any* (D), *Anie* (C, Ms), *Anę* (B), *Aną* (N), *Ano* (W)
Joana	[ˈʒwɐnɐ]	[ʒɔˈana]	
Diana	[ˈdjɐnɐ]	[ˈdʲjana]	
Mariana	[mɐˈɾjɐnɐ]	[maˈrʲjana]	
Susana	[suˈzɐnɐ]	[suˈzana]	
Filomena	[filuˈmɐnɐ]	[fʲilɔˈmɛna]	

Helena	[eˈlenɐ] / [iˈlenɐ]	[ɛˈlɛna]	*Any* (D), ***Anie*** (C, Ms), *Anę* (B), *Aną* (N), *Ano* (W)
Madalena	[mɐdɐˈlenɐ]	[madaˈlɛna]	
Carolina	[kɐɾuˈlinɐ]	[karɔˈlʲina]	
Catarina	[kɐtɐˈɾinɐ]	[kataˈrʲina]	
Cristina	[kɾiʃˈtinɐ] / [kɾɨʃˈtinɐ]	[krʲiʃˈtʲina]	
Agustina	[ɐɡuʃˈtinɐ]	[aɡuʃˈtʲina]	
Ernestina	[ɛɾnɨʃˈtinɐ]	[ɛrnɛʃˈtʲina]	
Regina	[ʀɨˈʒinɐ]	[rɛˈʒʲina]	
Serafina	[sɨɾɐˈfinɐ]	[sɛraˈfʲina]	
Valentina	[vɐlẽˈtinɐ]	[valẽnˈtʲina]	
Telma	[ˈtɐɫmɐ]	[ˈtɛlma]	*Telmy* (D), ***Telmie*** (C, Ms), *Telmę* (B), *Telmą* (N), *Telmo* (W)
Filipa	[fiˈlipɐ] / [fɨˈlipɐ]	[fʲiˈlʲipa]	*Filipy* (D), ***Filipie*** (C, Ms), *Filipę* (B), *Filipą* (N), *Filipo* (W)
Marta	[ˈmaɾtɐ]	[ˈmarta]	*Marty* (D), ***Marcie*** (C, Ms), *Martę* (B), *Martą* (N), *Marto* (W)
Rita	[ˈʀitɐ]	[ˈrʲita]	
Carlota	[kɐɾˈlɔtɐ]	[karˈlɔta]	
Benedita	[bɨnɨˈditɐ]	[bɛnɛˈdʲita]	
Margarida	[mɐɾɡɐˈɾidɐ]	[marɡaˈrʲida]	*Margaridy* (D), ***Margaridzie*** (C, Ms), *Margaridę* (B), *Margaridą* (N), *Margarido* (W)
Guida	[ˈɡidɐ]	[ˈɟida]	
Fernanda	[fɨɾˈnẽdɐ]	[fɛrˈnãnda]	
Iolanda	[joˈlẽdɐ]	[jɔˈlãnda]	
Vanda	[ˈvẽdɐ]	[ˈvãnda]	
Clarinda	[klɐˈɾĩdɐ]	[klaˈrʲĩnda]	
Deolinda	[djuˈlĩdɐ]	[dɛɔˈlʲĩnda]	
Isilda	[iˈziɫdɐ]	[iˈzʲilda]	
Mafalda	[mɐˈfaɫdɐ]	[maˈfalda]	
Francisca	[frẽˈsiʃkɐ]	[frãⁿˈsʲiʃka]	*Franciski* (D), *Francisce* (C, Ms), *Franciskę* (B), *Franciscą* (N), *Francisco* (W)
Frederica	[fɾɨdɨˈɾikɐ]	[frɛdɛˈrʲika]	
Bianca	[ˈbjẽkɐ]	[ˈbʲjãŋka]	
Olga	[ˈɔɫɡɐ]	[ˈɔlɡa]	*Olgi* (D), ***Oldze*** (C, Ms), *Olgę* (B), *Olgą* (N), *Olgo* (W)

Clara	[ˈklaɾɐ]	[ˈklara]	*Clary* (D), *Clarze* (C, Ms), *Clarę* (B), *Clarą* (N), *Claro* (W)
Sara	[ˈsaɾɐ]	[ˈsara]	
Sandra	[ˈsɐ̃dɾɐ]	[ˈsãndra]	
Laura	[ˈlawɾɐ]	[ˈlawra]	
Aurora	[awˈɾɔɾɐ]	[awˈrɔra]	
Belmira	[bɛɫˈmiɾɐ]	[bɛlˈmʲira]	
Vanessa	[vɐˈnɛsɐ]	[vaˈnɛsa]	*Vanessy* (D), *Vanessie* (C, Ms), *Vanessę* (B), *Vanessą* (N), *Vanesso* (W)
Graça	[ˈɡɾasɐ]	[ˈɡrasa]	*Graçy* (D), *Grasie* (C, Ms), *Graçę* (B), *Graçą* (N), *Graço* (W)
Esperança	[ʃpɨˈɾɐ̃sɐ]	[ʃpɛˈrãⁿsa]	
Constança	[kõʃˈtɐ̃sɐ]	[kɔ̃ⁿʃˈtãⁿsa]	

W imionach zakończonych na -<ca> i -<ça> można także ujednolicić wymianę liter (<c> na <k>, <ç> na <s>) w formach pozostałych przypadków zależnych, nie tylko tych ujętych w tabeli 2: *Francis**ki*** (D), *Francisce* (C, Ms), *Francis**kę*** (B), *Francis**ką*** (N), *Francis**k**o* (W); *Gra**sy*** (D), *Gra**sie*** (C, Ms), *Gra**sę*** (B), *Gra**są*** (N), *Gra**so*** (W). Są to zapisy odleglejsze od oryginalnych postaci portugalskich, ale czytelniejsze dla osób polskojęzycznych.

3.1.3. Imiona zakończone na -<Vsa>

Imiona zakończone na -<Vsa> (port. -[Vzɐ] / pol. -[Vza])[17], do których zaliczają się m.in.: *Rosa* [ˈʁɔzɐ] / spolszcz. [ˈrɔza], *Teresa* [tɨˈɾezɐ] / spolszcz. [tɛˈrɛza], *Luísa* [ˈlwizɐ] / spolszcz. [luˈiza], *Heloísa* [eˈlwizɐ]/[iˈlwizɐ] / spolszcz. [ɛlɔˈiza], *Neusa* [ˈnewzɐ] / spolszcz. [ˈnɛwza], wykazują w formach przypadków zależnych oboczność [z] ~ [ʒ]. Można tutaj przyjąć dwa rodzaje zapisu:

– analogicznie do przykładów z tabeli 2, tj. z wymianą <s> na <z> w celowniku i miejscowniku (*Rosy* (D), *Rozie* (C, Ms), *Rosę* (B), *Rosą* (N), *Roso* (W); *Terezie*, *Luízie*, *Heloízie*, *Neuzie*) – tj. z zachowaniem konsekwencji względem dużej grupy imion wymienionej powyżej;

– bez wymiany <s> na <z> (tj.: *Rosie*, *Teresie*, *Luísie*, *Heloísie* i *Neusie*) – zyskuje się wówczas spójność graficznej formy imienia we wszystkich przypadkach, jednak kosztem ujednolicenia zapisu występującej tu spółgłoski dźwięcznej [ʒ] z bezdźwięczną [ɕ] w: *Grasie*, *Esperansie*, *Constansie*.

3.1.4. Imiona zakończone na nieakcentowane -<ia> (dyftong)

Odrębną, niemałą kategorię stanowią imiona zakończone w języku portugalskim na nieakcentowane -<ia>, tj. dyftong wstępujący -[jɐ]. W portugalszczyźnie traktuje się je jako proparoksytony, dlatego z reguły pojawia się w nich akcent graficzny nad literą oznaczającą samogłoskę stojącą w sylabie akcentowanej, który należy zachować w wersji spolszczonej (tab. 3). Por. np. odmianę polskiego imienia *Lidia*.

17 <V> oznacza literę samogłoskową, a [V] – samogłoskę.

Tabela 3. Imiona żeńskie zakończone na nieakcentowane -<ia>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	POLSKIE FORMY FLEKSYJNE (WZÓR)
Alícia	[ɐˈlisjɐ]	[aˈlʲisʲja]	*Alícii* (D, C, Ms), *Alícię* (B), *Alícią* (N), *Alício* (W)
Patrícia	[pɐˈtɾisjɐ]	[paˈtrʲisʲja]	
Lúcia	[ˈlusjɐ]	[ˈlusʲja]	
Cláudia	[ˈklawdjɐ]	[ˈklawdʲja]	*Cláudii* (D, C, Ms), *Cláudię* (B), *Cláudią* (N), *Cláudio* (W)
Lídia	[ˈlidjɐ]	[ˈlʲidʲja]	
Nádia	[ˈnadjɐ]	[ˈnadʲja]	
Custódia	[kuʃˈtɔdjɐ]	[kuʃˈtɔdʲja]	
Amália	[ɐˈmaljɐ]	[aˈmalʲja]	*Amálii* (D, C, Ms), *Amálię* (B), *Amálią* (N), *Amálio* (W)
Natália	[nɐˈtaljɐ]	[naˈtalʲja]	
Amélia	[ɐˈmɛljɐ]	[aˈmɛlʲja]	
Cecília	[sɨˈsiljɐ]	[sɛˈsʲilʲja]	
Emília	[eˈmiljɐ] / [iˈmiljɐ]	[ɛˈmʲilʲja]	
Marília	[mɐˈɾiljɐ]	[maˈrʲilʲja]	
Lucília	[luˈsiljɐ]	[luˈsʲilʲja]	
Júlia	[ˈʒuljɐ]	[ˈʒulʲja]	
Olívia	[oˈlivjɐ]	[ɔˈlʲivʲja]	*Olívii* (D, C, Ms), *Olívię* (B), *Olívią* (N), *Olívio* (W)
Sílvia	[ˈsiɫvjɐ]	[ˈsʲilvʲja]	
Eugénia	[ewˈʒɛnjɐ]	[ɛwˈʒɛɲja]	*Eugénii* (D, C, Ms), *Eugénię* (B), *Eugénią* (N), *Eugénio* (W)
Virgínia	[viɾˈʒinjɐ] / [vɨɾˈʒinjɐ]	[vʲirˈʒʲiɲja]	
Hermínia	[eɾˈminjɐ]	[ɛrˈmʲiɲja]	
Antónia	[ɐ̃ˈtɔnjɐ]	[ãnˈtɔɲja]	

Imiona typu *Tânia* [ˈtɐnjɐ] i *Sónia* [ˈsɔnjɐ] można spolszczyć na dwa sposoby, a ich odmiana zależy od wybranego wariantu:

– zgodnie z wymową formy mianownika funkcjonującą w języku polskim, tj. bez dyftongu: [ˈtaɲa] (*Tâni* (D, C, Ms), *Tânię* (B), *Tânią* (N), *Tâniu* (W)), [ˈsɔɲa] (*Sóni* (D, C, Ms), *Sónię* (B), *Sónią* (N), *Sóniu* (W)) (jak pol. *Basia*);

– bliżej wymowy portugalskiej, tj. z dyftongiem – wówczas odmiana jest taka sama, jak w wypadku ostatnich czterech imion umieszczonych w tabeli 3: [ˈtaɲja] (*Tânii* (D, C, Ms), *Tânię* (B), *Tânią* (N), *Tânio* (W)), [ˈsɔɲja] (*Sónii* (D, C, Ms), *Sónię* (B), *Sónią* (N), *Sónio* (W)) (jak pol. *Eugenia*).

Imiona, w których dyftong poprzedzony jest samogłoską, np. *Andreia* [ɐ̃ˈdɾɐjɐ] / spolszcz. [ãnˈdrɛja], *Olaia* [ɔˈlajɐ] / spolszcz. [ɔˈlaja], *Soraia* [suˈɾajɐ] / spolszcz. [sɔˈraja], zapisywane są bez akcentu graficznego i odmieniają się następująco: *Andrei* (D, C, Ms), *Andreię* (B), *Andreią* (N), *Andreio* (W).

3.1.5. Imiona zakończone na akcentowane -<ia> (rozziew)

Inną grupę imion stanowią te, które w języku portugalskim kończą się na akcentowane -<ia>, tj. rozziew -[iɐ], przykładowo: *Maria*, *Sofia*, *Bia*. Ostatnie z nich, dwusylabowe, a dodatkowo niemające polskiego odpowiednika, ma jednoznaczną odmianę: *Bia* [ˈbiɐ] / spolszcz. [ˈbʲija], *Bii* (D, C, Ms), *Bię* (B), *Bią* (N), *Bio* (W) (zawsze z akcentem na sylabę *Bi-*). Odmiana imion *Maria* [mɐˈɾiɐ] i *Sofia* [suˈfiɐ] jest analogiczna, a zarazem identyczna jak ich polskich odpowiedników, jednak możliwe są tu dwa rodzaje asymilacji w mowie, których nie oddaje pisownia:

– spolszczenie [maˈrʲija] i [sɔˈfʲija], tj. z zachowaniem oryginalnego akcentu i trójsylabowości – w formie każdego przypadka akcent pada na przedostatnią (środkową) sylabę, odpowiednio *-ri-* i *-fi-* (zalecane jako lepiej oddające oryginalne brzmienie imion portugalskich): *Maria*, *Sofia* (M), *Marii*, *Sofii* (D, C, Ms), *Marię*, *Sofię* (B), *Marią*, *Sofią* (N), *Mario*, *Sofio* (W);

– spolszczenie [ˈmarʲja] i [ˈsɔfʲja], tj. z cofnięciem akcentu, redukcją do dwóch sylab i dyftongizacją rozziewu – w formie każdego przypadka akcent pada na przedostatnią (pierwszą) sylabę, odpowiednio *Ma-* i *So-* (bardziej intuicyjne i wygodniejsze dla Polaków): *Maria*, *Sofia* (M), *Marii*, *Sofii* (D, C, Ms), *Marię*, *Sofię* (B), *Marią*, *Sofią* (N), *Mario*, *Sofio* (W) (por. pol. *Maria*, *Zofia*).

3.1.6. Imiona proparoksytoniczne

Kolejną grupę portugalskich imion żeńskich stanowią proparoksytony typu: *Fátima* [ˈfatimɐ], *Ângela* [ˈɐ̃ʒɨlɐ], *Ágata* [ˈagɐtɐ], *Cândida* [ˈkɐ̃didɐ], *Mónica* [ˈmɔnikɐ], *Verónica* [vɨˈɾɔnikɐ], *Bárbara* [ˈbaɾbɐɾɐ]. Akcent graficzny zachowuje się w formie każdego przypadka. Z kolei akcent wyrazowy powinien padać na trzecią sylabę od końca przynajmniej w mianowniku: spolszczenia *Fátima* [ˈfatʲima], *Ângela* [ˈãⁿʒɛla], *Ágata* [ˈagata], *Cândida* [ˈkãndʲida], *Mónica* [ˈmɔnika], *Verónica* [vɛˈrɔnika], *Bárbara* [ˈbarbara], w przypadkach zależnych zaś może:

– pozostać na trzeciej sylabie od końca: *Fátimy* (D), *Fátimie* (C, Ms), *Fátimę* (B), *Fátimą* (N), *Fátimo* (W), wszędzie z akcentem na *Fá-*; *Ângeli* (D, C, Ms), *Ângelę* (B), *Ângelą* (N), *Ângelo* (W), wszędzie z akcentem na *Ân-* (spolszczenie zalecane zwłaszcza w rejestrze starannym jako lepiej oddające oryginalne brzmienie imion portugalskich);

– przesunąć się na przedostatnią sylabę: *Fátimy* (D), *Fátimie* (C, Ms), *Fátimę* (B), *Fátimą* (N), *Fátimo* (W), wszędzie z akcentem na *-ti-*; *Ângeli* (D, C, Ms), *Ângelę* (B), *Ângelą* (N), *Ângelo* (W), wszędzie z akcentem na *-ge-* (bardziej intuicyjne i wygodniejsze dla Polaków).

Należy przy tym pamiętać o zmianach w pisowni, jakie zachodzą w ślad za obocznościami w wymowie, analogicznych do tych zaprezentowanych w podrozdziale 3.1.2 (*Ága**ci**e*, *Cândi**dzi**e*, *Móni**ki***, *Veróni**kę***, *Bárba**rze***).

3.2. Imiona nieodmienne

Wszystkie imiona żeńskie zakończone na inną literę niż -<a> (czyli na inną głoskę niż port. -[ɐ] spolszczone jako -[a]) są nieodmienne. Wybór przykładów przytoczono w tabeli 4.

Tabela 4. Wybrane imiona żeńskie zakończone na inną literę niż -<a>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE
Inês	[iˈneʃ]	[iˈnɛʃ]	*Isabel*	[izɐˈbɐɫ]	[izaˈbɛl]
Beatriz	[bjɐˈtɾiʃ]	[bɛaˈtrʲiʃ]	*Raquel*	[ʀɐˈkɐɫ]	[raˈkɛl]
Gertrudes	[ʒɨɾˈtɾudɨʃ]	[ʒɛrˈtrudɨʃ]	*Alice*	[ɐˈlisɨ]	[aˈlʲisɨ]
Íris	[ˈiɾiʃ]	[ˈirʲiʃ]	*Dulce*	[ˈduɫsɨ]	[ˈdulsɨ]
Luz	[ˈluʃ]	[ˈluʃ]	*Mavilde*	[mɐˈviɫdɨ]	[maˈvʲildɨ]
Leonor	[ljuˈnoɾ]	[lɛɔˈnɔr]	*Irene*	[iˈɾɐnɨ]	[iˈrɛnɨ]
Flor	[ˈfloɾ]	[ˈflɔr]	*Celeste*	[sɨˈlɐʃtɨ]	[sɛˈlɛʃtɨ]
Pilar	[piˈlaɾ]	[pʲiˈlar]	*Judite*	[ʒuˈditɨ]	[ʒuˈdʲitɨ]
Rosário	[ʀuˈzaɾju]	[rɔˈzarʲju]	*Odete*	[ɔˈdɐtɨ]	[ɔˈdɛtɨ]
Conceição	[kõsɐjˈsɐ̃w̃]	[kɔ̃ⁿsɛjˈsãw][18]	*Rute*	[ˈʀutɨ]	[ˈrutɨ]
Assunção	[ɐsũˈsɐ̃w̃]	[asũⁿˈsãw]	*Cármen*	[ˈkaɾmɐn]	[ˈkarmɛn]
Purificação	[puɾifikɐˈsɐ̃w̃]	[purʲifʲikaˈsãw]	*Míriam*	[ˈmiɾjɐm]	[ˈmʲirʲjam]

4. Imiona męskie

Poniżej przedstawiono możliwą adaptację 130 najpopularniejszych w Portugalii imion męskich.

4.1. Imiona odmienne

Odmieniają się wszystkie imiona męskie zakończone na spółgłoskę (w wymowie i/lub w pisowni) oraz na półsamogłoskę -[j].

4.1.1. Imiona zakończone na -<l>, -<Vi>

W imionach zakończonych na -<l> lub -<Vi> (dyftong zstępujący -[Vj]) na poziomie graficznym nie zachodzą żadne zmiany tematu w przypadkach zależnych (tab. 5). Warto przy tym zwrócić uwagę, że w języku portugalskim są to wyrazy oksytoniczne i jako takie należy je wymawiać również w polszczyźnie w mianowniku; w formach przypadków zależnych, po dodaniu końcówki, akcent staje się paroksytoniczny. Analogiczną odmianę ma np. polskie imię *Wojciech*.

Nie są natomiast oksytoniczne imiona zakończone na -<l>, które zapisuje się z akcentem graficznym, np. *Aníbal* [ɐˈnibał] / spolszcz. [aˈnibal]. Znak diakrytyczny należy zachować we wszystkich formach fleksyjnych w języku polskim, mimo że przestaje on oznaczać akcent wyrazowy: *Aníbala* (D, B), *Aníbalowi* (C), *Aníbalem* (N), *Aníbalu* (Ms, W).

18 Sugeruję spolszczenie z częściowym zachowaniem nosowości wygłosowego dyftongu, jakkolwiek możliwa jest również adaptacja poprzez całkowitą denazalizację – [kɔ̃ⁿsɛjˈsaw].

Tabela 5. Imiona męskie zakończone na -<l> lub -<Vi>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	POLSKIE FORMY FLEKSYJNE (WZÓR)
Gabriel	[ɡɐˈbɾjɛɫ]	[ɡaˈbrʲjɛl]	*Gabriela* (D, B), *Gabrielowi* (C), *Gabrielem* (N), *Gabrielu* (Ms, W)
Daniel	[dɐˈnjɛɫ]	[daˈɲɛl]	
Miguel	[miˈɡɛɫ]	[mʲiˈɡɛl]	
Manuel	[mɐˈnwɛɫ]	[manuˈɛl]	
Samuel	[sɐˈmwɛɫ]	[samuˈɛl]	
Rafael	[ʀɐfɐˈɛɫ]	[rafaˈɛl]	
Raul	[ʀɐˈuɫ]	[raˈul]	
Gil	[ˈʒiɫ]	[ˈʒʲil]	
Rui	[ˈʀuj]	[ˈruj]	*Ruia* (D, B), *Ruiowi* (C), *Ruiem* (N), *Ruiu* (Ms, W)

4.1.2. Imiona zakończone na -<s>

Jak już wspomniano w rozdziale 2, zapis -<s> w wygłosie absolutnym oznacza w europejskiej portugalszczyźnie spółgłoskę zadziąsłową -[ʃ]. W imionach zaadaptowanych do języka polskiego należy zachować ją w wymowie zarówno w mianowniku, jak i w przypadkach zależnych, co skutkuje przypisaniem tych imion do paradygmatu odmiany typu *Janusz* lub *Tomasz*, a nie – jak sugeruje zapis – *polonus* lub *golas* (tab. 6).

Tabela 6. Imiona męskie zakończone na -<s>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	POLSKIE FORMY FLEKSYJNE (WZÓR)
Lucas	[ˈlukɐʃ]	[ˈlukaʃ]	*Lucasa* (D, B), *Lucasowi* (C), *Lucasem* (N), *Lucasu* (Ms, W)
Matias	[mɐˈtiɐʃ]	[maˈtʲijaʃ]	
Carlos	[ˈkaɾluʃ]	[ˈkarluʃ]	
Marcos	[ˈmaɾkuʃ]	[ˈmarkuʃ]	
Mateus	[mɐˈtewʃ]	[maˈtɛuʃ]	
Dinis	[diˈniʃ]	[dʲiˈɲiʃ]	
Luís	[ˈlwiʃ]	[luˈiʃ]	
Tomás	[tuˈmaʃ]	[tɔˈmaʃ]	

Odmieniając zamieszczone w tabeli 6 imiona (oraz inne, analogiczne do nich), warto też pamiętać o kilku innych zasadach:

– końcówkę -<os> (*Carlos*, *Marcos*) wymawia się w mianowniku jako -[uʃ] i wymowa ta zachowana jest także w formach przypadków zależnych, mimo że pisownia sugeruje osobom polskojęzycznym lekturę -[ɔs]: *Carlosa* (D, B), *Carlosowi* (C), *Carlosem* (N), *Carlosu* (Ms, W)[19];

– imiona, które w języku portugalskim są oksytoniczne (*Dinis*, *Luís*, *Tomás*), wymawia się jako takie również w polszczyźnie w mianowniku, a w formach przypadków zależnych, po dodaniu końcówki, akcent staje się paroksytoniczny; nie dotyczy to imienia *Mateus*, które już w mianowniku zaadaptowane jest jako paroksyton wskutek przejścia oryginalnego dyftongu w rozziew;

– akcenty graficzne (*Luís*, *Tomás*) zachowują się w formach wszystkich przypadków, mimo że po asymilacji do polszczyzny nie zawsze oznaczają sylabę akcentowaną (*Luísa*, *Tomása* (D, B), *Luísowi*, *Tomásowi* (C), *Luísem*, *Tomásem* (N), *Luísu*, *Tomásu* (Ms, W)).

4.1.3. Imiona zakończone na -<r>, -<n>, -<d>, -<x>

W tabeli 7 zamieszczono imiona zakończone na -<r>, -<n>, -<d> i -<x>, gdzie dochodzi do zmian w zapisie końcówki tematu w niektórych przypadkach zależnych w ślad za obocznościami w wymowie: [r] ~ [ʒ] (jak w pol. *Wiktor*), [n] ~ [ɲ] (pol. *Jan*), [d] ~ [dʑ] (pol. *Alfred*), [s] ~ [ɕ] (pol. *Maks*).

Tabela 7. Imiona męskie zakończone na -<r>, -<n>, -<d> i -<x>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	POLSKIE FORMY FLEKSYJNE (WZÓR)
Edgar	[ɛdˈɡaɾ]	[ɛdˈɡar]	*Edgara* (D, B), *Edgarowi* (C), *Edgarem* (N), *Edgarze* (Ms, W)
Gaspar	[ɡɐʃˈpaɾ]	[ɡaʃˈpar]	
Baltasar	[bałtɐˈzaɾ]	[baltaˈzar]	
Xavier	[ʃɐˈvjɛɾ]	[ʃaˈvʲjɛr]	
Heitor	[ɐjˈtoɾ]	[ɛjˈtɔr]	
Salvador	[sałvɐˈdoɾ]	[salvaˈdɔr]	
Artur	[ɐɾˈtuɾ]	[arˈtur]	
César	[ˈsɛzaɾ]	[ˈsɛzar]	
Óscar	[ˈɔʃkaɾ]	[ˈɔʃkar]	

19 Spolszczenie pisowni (*Carlusza* (D, B), *Carluszowi* (C), *Carluszem* (N), *Carluszu* (Ms, W)) stanowiłoby chyba zbyt daleko idącą adaptację. Jednak J. Grzenia (1998: 117) pod hasłem *Camões* sugeruje formę miejscownika *Luísie Vazie de Camõeszu*, w której zapis drugiego nazwiska został spolszczony zgodnie z portugalską wymową, ale że imię i pierwsze nazwisko odmieniono według polskiego odczytania portugalskiej pisowni, nie jest to całościowo propozycja trafna. Zgodnie z przyjętymi tu wytycznymi właściwa forma to *Luísu Vazu de Camõesu*.

Válter	[ˈvaɫtɛɾ]	[ˈvaltɛr]	*Edgara* (D, B), *Edgarowi* (C), *Edgarem* (N), *Edgarze* (Ms, W)
Hélder	[ˈɛɫdɛɾ]	[ˈɛldɛr]	
Vítor	[ˈvitɔɾ]	[ˈvʲitɔr]	
Rúben	[ˈʀubɛn]	[ˈrubɛn]	*Rúbena* (D, B), *Rúbenowi* (C), *Rúbenem* (N), *Rúbe**ni**e* (Ms, W)
David	[dɐˈvid]	[daˈvʲid]	*Davida* (D, B), *Davidovi* (C), *Davidem* (N), *Davi**dzi**e* (Ms, W)
Félix	[ˈfɛliks]	[ˈfɛlʲiks]	*Félixa* (D, B), *Félixowi* (C), *Félixem* (N), *Féli**xi**e* (Ms, W)

Imiona z tej grupy, które w języku portugalskim są oksytonami, zachowują akcent na ostatniej sylabie również w polszczyźnie w mianowniku; z kolei w formach przypadków zależnych, po dodaniu końcówki, akcent staje się paroksytoniczny. Akcenty graficzne, obecne w portugalskich paroksytonach (*César*, *Óscar*, *Válter*, *Hélder*, *Vítor*, *Rúben*, *Félix*), należy zachować we wszystkich formach fleksyjnych w języku polskim, mimo że przestają one oznaczać akcent wyrazowy (np.: *Vítora* (D, B), *Vítorowi* (C), *Vítorem* (N), *Vítorze* (Ms, W)).

W imionach zakończonych na -<x> można też zastosować zapis <ks> w formach przypadków zależnych: *Féli**ks**a* (D, B), *Féli**ks**owi* (C), *Féli**ks**em* (N), *Féli**ksi**e* (Ms, W).

4.1.4. Imiona zakończone na -<im>

Kolejną grupę portugalskich imion męskich stanowią oksytony zakończone na -<im>, takie jak: *Martim* [mɐɾˈtĩ], *Benjamim* [bẽʒɐˈmĩ], *Joaquim* [ʒwɐˈkĩ], *Valentim* [vɐlẽˈtĩ]. Końcówka -<im> w języku portugalskim oznacza samogłoskę nosową -[ĩ], którą najprościej jest spolszczyć jako -[īm]: [marˈtʲīm], [bẽⁿʒaˈmʲīm], [ʒɔaˈcīm], [valẽnˈtʲīm]. Mimo oksytonicznego akcentu w mianowniku pozwala to na przypisanie wymienionych imion do paradygmatu odmiany typu *Joachim*. W miejscowniku i wołaczu, w ślad za obocznością w wymowie ([m] ~ [mʲ]), dochodzi do zmiany w zapisie końcówki tematu: *Martima* (D, B), *Martimowi* (C), *Martimem* (N), *Marti**mi**e* (Ms, W).

4.1.5. Imiona zakończone na -<a>

Imion męskich zakończonych na -<a> (port. -[ɐ], spolszcz. -[a]) jest niewiele i są rzadkie: *Batista* [baˈtiʃtɐ] / spolszcz. [baˈtʲiʃta], *Boaventura* [boɐvẽˈtuɾɐ] / spolszcz. [bɔavẽnˈtura], *Maria* [mɐˈɾiɐ] / spolszcz. [maˈrʲija] lub [ˈmarʲja]. Odmieniają się one identycznie jak analogiczne imiona żeńskie (odpowiednio: *Marta* i *Clara* – zob. 3.1.2, *Maria* – zob. 3.1.5).

4.2. Imiona odmienne lub nieodmienne

4.2.1. Imiona zakończone na -<o>

Największą grupę portugalskich imion męskich stanowią formy zakończone na nieakcentowane -<o> czytane jako -[u] (tab. 8). Przez wzgląd na wymowę imiona te zasadniczo powinny pozostać nieodmienne.

Tabela 8. Imiona męskie zakończone na nieakcentowane -<o>

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE
Afonso	[ɐˈfõsu]	[aˈfɔ̃ⁿsu]	*Gustavo*	[ɡuʃˈtavu]	[ɡuʃˈtavu]
Alberto	[aɫˈbɛɾtu]	[alˈbɛrtu]	*Hugo*	[ˈuɡu]	[ˈuɡu]
Alfredo	[aɫˈfɾedu]	[alˈfrɛdu]	*Humberto*	[ũˈbɛɾtu]	[ũmˈbɛrtu]
Álvaro	[ˈaɫvɐɾu]	[ˈalvaru]	*Inácio*	[iˈnasju]	[iˈnasʲju]
Ângelo	[ˈɐ̃ʒɨlu]	[ˈãⁿʒɛlu]	*Ivo*	[ˈivu]	[ˈivu]
António	[ɐ̃ˈtɔnju]	[ãnˈtɔɲju]	*Jacinto*	[ʒɐˈsĩtu]	[ʒaˈsʲĩntu]
Augusto	[awˈɡuʃtu]	[awˈɡuʃtu]	*Jerónimo*	[ʒɨˈɾɔnimu]	[ʒɛˈrɔɲimu]
Aurélio	[awˈɾɛlju]	[awˈrɛlʲju]	*Júlio*	[ˈʒulju]	[ˈʒulʲju]
Bento	[ˈbẽtu]	[ˈbẽntu]	*Leandro*	[ˈljẽdɾu]	[lɛˈãndru]
Bernardo	[bɨɾˈnaɾdu]	[bɛrˈnardu]	*Leonardo*	[ljuˈnaɾdu]	[lɛɔˈnardu]
Bruno	[ˈbɾunu]	[ˈbrunu]	*Lino*	[ˈlinu]	[ˈlʲinu]
Caetano	[kɐjˈtɐnu]	[kaɛˈtanu]	*Lourenço*	[loˈɾẽsu]	[lɔwˈrẽⁿsu]
Camilo	[kɐˈmilu]	[kaˈmʲilu]	*Marcelo*	[mɐɾˈsɛlu]	[marˈsɛlu]
Cândido	[ˈkẽdidu]	[ˈkãndʲidu]	*Marco*	[ˈmaɾku]	[ˈmarku]
Casimiro	[kɐziˈmiɾu] / [kɐzɨˈmiɾu]	[kazʲiˈmʲiru]	*Mário*	[ˈmaɾju]	[ˈmarʲju]
Celso	[ˈsɛɫsu]	[ˈsɛlsu]	*Mariano*	[mɐˈɾjɐnu]	[maˈrʲjanu]
Chico	[ˈʃiku]	[ˈʃiku]	*Nuno*	[ˈnunu]	[ˈnunu]
Cláudio	[ˈklawdju]	[ˈklawdʲju]	*Paulo*	[ˈpawlu]	[ˈpawlu]
Conrado	[kõˈʀadu]	[kɔ̃nˈradu]	*Pedro*	[ˈpɛdɾu]	[ˈpɛdru]
Cristiano	[kɾiʃˈtjɐnu]	[krʲiʃˈtʲjanu]	*Renato*	[ʀiˈnatu]	[rɛˈnatu]
Diego	[ˈdjeɡu]	[ˈdʲjɛɡu]	*Ricardo*	[ʀiˈkaɾdu]	[rʲiˈkardu]
Diogo	[ˈdjoɡu]	[ˈdʲjɔɡu]	*Roberto*	[ʀuˈbɛɾtu]	[rɔˈbɛrtu]
Domingo	[duˈmĩɡu]	[dɔˈmʲĩŋɡu]	*Rodrigo*	[ʀuˈdɾiɡu]	[rɔˈdrʲiɡu]
Eduardo	[eˈdwaɾdu] / [iˈdwaɾdu]	[ɛˈdwardu]	*Sancho*	[ˈsɐ̃ʃu]	[ˈsãⁿʃu]
Ernesto	[eɾˈnɛʃtu]	[ɛrˈnɛʃtu]	*Sandro*	[ˈsɐ̃dɾu]	[ˈsãndru]

Eugénio	[ewˈʒɛnju]	[ɛwˈʒɛɲju]	*Santiago*	[sɐ̃ˈtjaɡu]	[sãnˈtʲjaɡu]
Eusébio	[ewˈzɛbju]	[ɛwˈzɛbʲju]	*Sérgio*	[ˈsɛɾʒju]	[ˈsɛɾʒʲju]
Fábio	[ˈfabju]	[ˈfabʲju]	*Telmo*	[ˈtɛɫmu]	[ˈtɛlmu]
Fernando	[fɨɾˈnɐ̃du]	[fɛrˈnãndu]	*Tiago*	[ˈtjaɡu]	[ˈtʲjaɡu]
Francisco	[frɐ̃ˈsiʃku]	[frãⁿˈsʲiʃku]	*Valério*	[vɐˈlɛɾju]	[vaˈlɛrʲju]
Frederico	[frɨdɨˈɾiku]	[frɛdɛˈrʲiku]	*Vasco*	[ˈvaʃku]	[ˈvaʃku]
Gilberto	[ʒɨɫˈbɛɾtu]	[ʒʲilˈbɛrtu]	*Virgílio*	[viɾˈʒilju] / [vɨɾˈʒilju]	[vʲirˈʒʲilʲju]
Gonçalo	[ɡõˈsalu]	[ɡõⁿˈsalu]	*Viriato*	[viˈɾjatu]	[vʲiˈrʲjatu]

Należy jednak dodać, że wiele z tych imion – w identycznej lub podobnej formie graficznej – Polacy znają już z innych języków (dłużej i/lub intensywniej obecnych w naszym kręgu kulturowym, np. hiszpańskiego, włoskiego), w których pisownia końcówki odzwierciedla wymowę -[o] lub -[ɔ], co doprowadziło do stosunkowo łatwej ich adaptacji do polskiej fleksji. Fakt ten, a także nieintuicyjny dla Polaków zapis końcowej samogłoski -[u] za pomocą litery -<o> w portugalszczyźnie sprawiają, że można zaproponować częściowe spolszczenie morfologiczne portugalskich imion należących do tej grupy poprzez:

– w mianowniku i wołaczu – zachowanie ich oryginalnej formy, tj. z wymową przez -[u], np. *Gonçalo* [ɡõˈsalu] / spolszcz. [ɡõⁿˈsalu];

– w przypadkach zależnych innych niż wołacz – zaadaptowanie ich do wzoru odmiany imion zakończonych na -[ɔ], np.: *Gonçala* (D, B), *Gonçalowi* (C), *Gonçalem* (N), *Gonçalu* (Ms).

Wybierając tę częściową asymilację, należy pamiętać o obocznościach zachodzących na granicy między tematem a końcówką fleksyjną, które mają swoje odzwierciedlenie w zapisie:

– [n] ~ [ɲ] w imionach na -<no>, np.: *Cristiano* (M, W), *Cristiana* (D, B), *Cristianowi* (C), *Cristianem* (N), *Cristia**nie*** (Ms);

– [m] ~ [mʲ] w imionach na -<mo>, np.: *Telmo* (M, W), *Telma* (D, B), *Telmowi* (C), *Telmem* (N), *Tel**mie*** (Ms);

– [t] ~ [tɕ] w imionach na -<to>, np.: *Augusto* (M, W), *Augusta* (D, B), *Augustowi* (C), *Augustem* (N), *Augus**cie*** (Ms);

– [d] ~ [dʑ] w imionach na -<do>, np.: *Ricardo* (M, W), *Ricarda* (D, B), *Ricardowi* (C), *Ricardem* (N), *Ricar**dzie*** (Ms);

– [k] ~ [c] w imionach na -<co>, np.: *Marco* (M, W), *Marca* (D, B), *Marcowi* (C), *Mar**kiem*** (N), *Marcu* (Ms) (lub z wymianą litery <c> na <k> również w formach pozostałych przypadków: *Marco* (M, W), *Mar**ka*** (D, B), *Mar**kowi*** (C), *Mar**kiem*** (N), *Mar**ku*** (Ms));

– [g] ~ [ɟ] w imionach na -<go>, np. *Tiago* (M, W), *Tiaga* (D, B), *Tiagowi* (C), *Tia**giem*** (N), *Tiagu* (Ms);

– [r] ~ [ʒ] w imionach na -<ro>, np.: *Pedro* (M, W), *Pedra* (D, B), *Pedrowi* (C), *Pedrem* (N), *Pedrze* (Ms);

– [s] ~ [ɕ] w imionach na -<Cso>[20]/-<ço>, np.: *Afonso* / *Lourenço* (M, W), *Afonsa* / *Lourença* (D, B), *Afonsowi* / *Lourençowi* (C), *Afonsem* / *Lourençem* (N), *Afon**s**ie* / *Loren**s**ie* (Ms) (lub z wymianą litery <ç> na <s> również w formach pozostałych przypadków: *Lourenço* (M, W), *Loren**s**a* (D, B), *Loren**s**owi* (C), *Loren**s**em* (N), *Loren**s**ie* (Ms));

– [v] ~ [vʲ] w imionach na -<vo>, np.: *Ivo* (M, W), *Iva* (D, B), *Ivowi* (C), *Ivem* (N), *Iv**i**e* (Ms).

W całej odmianie należy zachować wszystkie oryginalne znaki diakrytyczne. Odnośnie do akcentu wyrazowego sugeruję przyjęcie następujących rozwiązań:

– imiona, które w języku portugalskim są paroksytonami (tj. nie mają akcentów graficznych lub są zakończone na nieakcentowane -<io>), akcentuje się we wszystkich formach na przedostatnią sylabę, np.: *Paulo* (M, W), *Paula* (D, B), *Paulem* (N), *Paulu* (Ms) – na *Pau-*, a *Paulowi* (C) – na *-lo-*; *Sérgio* (M, W), *Sérgia* (D, B), *Sérgiem* (N), *Sérgiu* (Ms) – na *Sér-*, a *Sérgiowi* – na *-gio-*;

– w imionach, które w języku portugalskim są proparoksytonami (czyli mają akcent graficzny – z wyjątkiem imion zakończonych na -<io>), akcent na trzecią sylabę od końca zachowany jest w formach o takiej samej liczbie sylab, co forma podstawowa, tj. mianownikowa (dopełniacz, biernik, narzędnik, miejscownik, wołacz), a w dłuższych (celownik) ulega on spolszczeniu i przesuwa się na sylabę przedostatnią, np.: *Álvaro* (M, W), *Álvara* (D, B), *Álvarem* (N), *Álvarze* (Ms) – na *Ál-*, a *Álvarowi* (C) – na *-ro-*; *Jerónimo* (M, W), *Jerónima* (D, B), *Jerónimem* (N), *Jerónimie* (Ms) – na *-ró-*, a *Jerónimowi* (C) – na *-mo-*.

4.2.2. Imiona zakończone na -<é>

Imion oksytonicznych zakończonych na -<é>, tj. akcentowane -[ɛ], nie ma w języku portugalskim wiele; najczęstsze z nich to: *André* [ɐ̃ˈdɾɛ] / spolszcz. [ãnˈdrɛ], *José* [ʒuˈzɛ] / spolszcz. [ʒɔˈzɛ], *Tomé* [tuˈmɛ] / spolszcz. [tɔˈmɛ], *Zé* [ˈzɛ] / spolszcz. [ˈzɛ]. Można je odmieniać zgodnie z przyjętymi zasadami, zawsze zachowując akcent graficzny (*André* (M, W), *Andrégo* (D, B), *Andrému* (C), *Andrém* (N, Ms)), lub używać nieodmiennie tylko formy podstawowej (to rozwiązanie wydaje się szczególnie wskazane dla imienia *Zé* przez wzgląd na jego monosylabiczność).

4.3. Imiona nieodmienne

Nieodmienne są imiona męskie zakończone na:

– nieakcentowane -<e>, wymawiane – oryginalnie i w spolszczeniu – jako -[ɨ];

– akcentowane -<ó>, wymawiane jako -[ɔ];

– akcentowane lub nieakcentowane -<ão>, wymawiane jako zstępujący dyftong nosowy -[ɐ̃w̃], spolszczony do -[ãw] (ewentualnie -[aw], por. przypis 18);

– akcentowane -<au>, wymawiane jako zstępujący dyftong ustny -[aw];

– akcentowane -<eu>, wymawiane jako zstępujący dyftong ustny -[ew], w spolszczeniu -[ɛw].

Reprezentatywną próbkę takich imion umieszczono w tabeli 9.

20 <C> oznacza literę spółgłoskową.

Tabela 9. Imiona męskie nieodmienne

IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE	IMIĘ	PORTUGALSKA WYMOWA	SUGEROWANE SPOLSZCZENIE
Alexandre	[ɐlɨˈʃẽdɾɨ]	[alɛˈʃãndrɨ]	*Adão*	[ɐˈdẽw̃]	[aˈdãw]
Duarte	[ˈdwaɾtɨ]	[duˈartɨ]	*Damião*	[dɐˈmjẽw̃]	[daˈmʲjãw]
Filipe	[fiˈlipɨ] / [fɨˈlipɨ]	[fʲiˈlʲipɨ]	*João*	[ˈʒwẽw̃]	[ʒɔˈãw]
Guilherme	[ɡiˈʎɛɾmɨ]	[ɟiˈlʲjɛrmɨ]	*Sebastião*	[sɨbɐʃˈtʲjẽw̃]	[sɛbaʃˈtʲjãw]
Henrique	[ẽˈʀikɨ]	[ɛ̃nˈrʲikɨ]	*Simão*	[siˈmẽw̃]	[sʲiˈmãw]
Jaime	[ˈʒajmɨ]	[ˈʒajmɨ]	*Cristóvão*	[kɾiʃˈtɔvẽw̃]	[krʲiʃˈtɔvãw]
Jorge	[ˈʒɔɾʒɨ]	[ˈʒɔrʒɨ]	*Estêvão*	[ˈʃtevẽw̃]	[ˈʃtɛvãw]
Vicente	[viˈsẽtɨ]	[vʲiˈsɛ̃ntɨ]	*Amadeu*	[ɐmɐˈdew]	[amaˈdɛw]
Tó	[ˈtɔ]	[ˈtɔ]	*Bartolomeu*	[bɐɾtuluˈmew]	[bartɔlɔˈmɛw]
Nicolau	[nikuˈlaw]	[ɲikɔˈlaw]	*Romeu*	[ʀuˈmew]	[rɔˈmɛw]

5. Podsumowanie

Zaproponowane prawidła adaptacji fonetyczno-fonologicznej oraz morfologicznej portugalskich imion w języku polskim są zasadniczo zgodne z ogólnymi regułami polszczenia imion obcych opisanymi w opracowaniach normatywnych (por.: Grzenia 1998: 33–37, 60–61; 2008: 20–24; WSO PWN: 97, reguła [240]; WSPP PWN: 1576–1581). W niniejszym artykule ciężar został położony na ukazanie szczegółowej asymilacji oraz jej wariantów (tam, gdzie to możliwe) różnych grup imion na podstawie ich oryginalnej, normatywnej wymowy w europejskiej odmianie języka portugalskiego. Tak drobiazgowe omówienie problemu jest konieczne z powodu znacznych rozbieżności między portugalską ortografią a wymową – użytkownik polszczyzny odruchowo odmieni niektóre imiona różnie w zależności od tego, czy będzie się kierować formą pisaną (odczytaną po polsku), czy mówioną. Tymczasem zasadą nadrzędną powinny być przyjęte już od dawna niezmienność i zachowanie oryginalnej formy nazwy własnej w piśmie.

Podstawowym celem sformułowanych w niniejszym artykule wytycznych jest ułatwienie osobom polskojęzycznym poprawnego używania zaadaptowanych do polszczyzny portugalskich imion, coraz częstszych w polskim obiegu, a wciąż nagminnie pojawiających się w zdaniach zbudowanych na wszelki wypadek tak, by mogły występować w mianowniku. Ponadto być może poczynione tu ustalenia zostaną chociaż w części przyjęte przez polskich językoznawców i włączone do redagowanych przez nich słowników, poradników, kompendiów i innych normatywnych prac polonistycznych.

Bibliografia

Bartmińska I., Bartmiński J. 1978: *Nazwiska obce w języku polskim*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Bartmińska I., Bartmiński J. 1992: *Słownik wymowy i odmiany nazwisk obcych*, Książnica Polska, Olsztyn.

Brzezińska Z. 2016: *„Bramka strzelona przez…" – a declinação dos nomes e apelidos portugueses na língua polaca*, niepublikowana praca licencjacka, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

Cieślikowa A. (red.) 2002: *Mały słownik odmiany nazw własnych*, oprac. B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek, E. Supranowicz, Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków.

Dębowiak P. 2021: *Portugalski w tłumaczeniach. Gramatyka* 3, Preston Publishing, Warszawa.

Grzenia J. 1998: *Słownik nazw własnych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Grzenia J. 2008: *Słownik imion*, wyd. 3, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Grzenia J. 2013: *Imiona portugalskie* (online: https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/imiona-portugalskie;14244.html, dostęp: 14 października 2024).

IRN: Instituto dos Registos e do Notariado 2024: *Lista dos nomes próprios de cidadãos portugueses nos últimos três anos* (online: https://irn.justica.gov.pt/Portals/33/Regras%20Nome%20Proprio/Lista%20Nomes%20Pr%C3%B3prios.pdf?ver=WNDmmwiSO3uacofjmNoxEQ%3D%3D, dostęp: 14 października 2024).

Lopes F. 2009–: *Nomes e mais Nomes. O blog dos nomes portugueses* (online: https://nomesportugueses.blogspot.com/, dostęp: 14 października 2024).

Nowakowska-Głuszak A. 2016: *Hiszpańskie imiona i nazwiska w tłumaczeniu poświadczonym na język polski*, „Comparative Legilinguistics", nr 25, s. 79–94.

RJP: Rada Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, *Zasady pisowni i interpunkcji polskiej*, Warszawa 2024 (online: https://rjp.pan.pl/images/stories/2_zal%C4%85cznik_do_komunikatu-Zasady_pisowni_29-05.pdf, dostęp: 9 października 2024).

Sasor R. 2021: *Odmiana imion i nazwisk katalońskich w języku polskim*, „Studia Iberystyczne", nr 20, s. 197–213.

Słapek D. 2019: *Sulla declinazione dei cognomi italiani in polacco*, „Italica Wratislaviensia", nr 10(1), s. 233–259.

WSO PWN: *Wielki słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji*, red. E. Polański, wyd. 3 poprawione i uzupełnione, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.

WSPP PWN: *Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.

Indeks imion

Indeks zawiera alfabetyczny spis wszystkich imion przytoczonych w artykule z odniesieniem do numerów właściwych podrozdziałów.

Imiona żeńskie

Ágata 3.1.6
Agustina 3.1.2
Alice 3.2
Alícia 3.1.4
Amália 3.1.4
Amélia 3.1.4
Ana 3.1.2
Anabela 3.1.1
Andreia 3.1.4
Ângela 3.1.6
Antónia 3.1.4
Assunção 3.2
Aurora 3.1.2
Bárbara 3.1.6
Beatriz 3.2
Belmira 3.1.2
Benedita 3.1.2
Bia 3.1.5
Bianca 3.1.2
Camila 3.1.1
Cândida 3.1.6
Carla 3.1.1
Carlota 3.1.2
Cármen 3.2
Carolina 3.1.2
Catarina 3.1.2
Cecília 3.1.4
Celeste 3.2
Clara 3.1.2
Clarinda 3.1.2
Cláudia 3.1.4
Conceição 3.2
Constança 3.1.2
Cristina 3.1.2
Custódia 3.1.4
Daniela 3.1.1
Deolinda 3.1.2
Diana 3.1.2
Dulce 3.2
Emília 3.1.4
Ernestina 3.1.2
Esperança 3.1.2
Eugénia 3.1.4
Fátima 3.1.6
Fernanda 3.1.2
Filipa 3.1.2
Filomena 3.1.2
Flor 3.2
Francisca 3.1.2
Frederica 3.1.2
Gabriela 3.1.1
Gertrudes 3.2
Gisela 3.1.1
Graça 3.1.2
Guida 3.1.2
Helena 3.1.2

Heloísa 3.1.3
Hermínia 3.1.4
Inês 3.2
Iolanda 3.1.2
Irene 3.2
Íris 3.2
Isabel 3.2
Isilda 3.1.2
Joana 3.1.2
Judite 3.2
Júlia 3.1.4
Laura 3.1.2
Leonor 3.2
Lídia 3.1.4
Lúcia 3.1.4
Lucília 3.1.4
Luísa 3.1.3
Luz 3.2
Madalena 3.1.2
Mafalda 3.1.2
Manuela 3.1.1
Margarida 3.1.2
Maria 3.1.5
Mariana 3.1.2
Marília 3.1.4
Marta 3.1.2
Mavilde 3.2
Míriam 3.2
Mónica 3.1.6
Nádia 3.1.4
Natália 3.1.4
Neusa 3.1.3
Odete 3.2
Olaia 3.1.4
Olga 3.1.2
Olívia 3.1.4
Patrícia 3.1.4
Paula 3.1.1
Pilar 3.2
Purificação 3.2
Raquel 3.2
Regina 3.1.2
Rita 3.1.2
Rosa 3.1.3
Rosário 3.2
Rute 3.2
Sandra 3.1.2
Sara 3.1.2
Serafina 3.1.2
Sílvia 3.1.4
Sofia 3.1.5
Sónia 3.1.4
Soraia 3.1.4
Susana 3.1.2
Tânia 3.1.4
Telma 3.1.2
Teresa 3.1.3
Valentina 3.1.2
Vanda 3.1.2
Vanessa 3.1.2
Verónica 3.1.6
Virgínia 3.1.4

Imiona męskie

Adão 4.3
Afonso 4.2.1
Alberto 4.2.1
Alexandre 4.3
Alfredo 4.2.1
Álvaro 4.2.1
Amadeu 4.3
André 4.2.2
Ângelo 4.2.1
Aníbal 4.1.1
António 4.2.1
Artur 4.1.3
Augusto 4.2.1
Aurélio 4.2.1
Baltasar 4.1.3
Bartolomeu 4.3
Batista 4.1.5
Benjamim 4.1.4
Bento 4.2.1
Bernardo 4.2.1
Boaventura 4.1.5
Bruno 4.2.1
Caetano 4.2.1
Camilo 4.2.1
Cândido 4.2.1
Carlos 4.1.2
Casimiro 4.2.1
Celso 4.2.1
César 4.1.3
Chico 4.2.1
Cláudio 4.2.1
Conrado 4.2.1
Cristiano 4.2.1
Cristóvão 4.3
Damião 4.3
Daniel 4.1.1
David 4.1.3
Diego 4.2.1
Dinis 4.1.2
Diogo 4.2.1
Domingo 4.2.1
Duarte 4.3
Edgar 4.1.3
Eduardo 4.2.1
Ernesto 4.2.1
Estêvão 4.3
Eugénio 4.2.1
Eusébio 4.2.1
Fábio 4.2.1
Félix 4.1.3
Fernando 4.2.1
Filipe 4.3
Francisco 4.2.1
Frederico 4.2.1
Gabriel 4.1.1
Gaspar 4.1.3
Gil 4.1.1
Gilberto 4.2.1
Gonçalo 4.2.1
Guilherme 4.3
Gustavo 4.2.1
Heitor 4.1.3
Hélder 4.1.3
Henrique 4.3
Hugo 4.2.1
Humberto 4.2.1
Inácio 4.2.1
Ivo 4.2.1
Jacinto 4.2.1
Jaime 4.3
Jerónimo 4.2.1
João 4.3
Joaquim 4.1.4
Jorge 4.3
José 4.2.2
Júlio 4.2.1
Leandro 4.2.1
Leonardo 4.2.1
Lino 4.2.1
Lourenço 4.2.1
Lucas 4.1.2
Luís 4.1.2
Manuel 4.1.1
Marcelo 4.2.1
Marco 4.2.1
Marcos 4.1.2
Maria 4.1.5
Mário 4.2.1
Mariano 4.2.1
Martim 4.1.4
Mateus 4.1.2
Matias 4.1.2
Miguel 4.1.1
Nicolau 4.3
Nuno 4.2.1
Óscar 4.1.3
Paulo 4.2.1
Pedro 4.2.1
Rafael 4.1.1
Raul 4.1.1
Renato 4.2.1
Ricardo 4.2.1
Roberto 4.2.1
Rodrigo 4.2.1
Romeu 4.3
Rúben 4.1.3
Rui 4.1.1
Salvador 4.1.3
Samuel 4.1.1
Sancho 4.2.1
Sandro 4.2.1
Santiago 4.2.1
Sebastião 4.3
Sérgio 4.2.1
Simão 4.3
Telmo 4.2.1
Tiago 4.2.1
Tó 4.3
Tomás 4.1.2
Tomé 4.2.2
Valentim 4.1.4
Valério 4.2.1
Válter 4.1.3
Vasco 4.2.1
Vicente 4.3
Virgílio 4.2.1
Viriato 4.2.1
Vítor 4.1.3
Xavier 4.1.3
Zé 4.2.2

Summary

Inflection of Portuguese given names in Polish

Keywords: anthroponymy, adaptation of foreign given names, Portuguese, Polish, Polish nominal inflection.

The aim of the article is to propose rules for the phonetic-phonological and morphological adaptation of Portuguese given names in Polish to facilitate their correct use by Polish speakers. The research material consists of 248 given names that are the most popular in Portugal. The starting point for showing the detailed assimilation and its variants (where possible) is the normative pronunciation of each name in the European variety of Portuguese. Pronunciations – both Portuguese and Polonised – have been rendered using the characters of the International Phonetic Alphabet. Such a meticulous approach was deemed necessary because of the significant discrepancies between Portuguese orthography and pronunciation, which are briefly described in the introductory section of the article.